

(pyrethroids) ซึ่งเป็นสารเลียนแบบยาไพรีทรินจากพืช ยาชนิดแรกที่สังเคราะห์ได้คือ แอลเลเธอริน (allethrin) ใน ค.ศ. 1949 จากนั้นได้สังเคราะห์สารในกลุ่มนี้อีกหลายชนิด เช่น เรสเมธริน (resmethrin), ไบโอเรสเมธริน (bioresmethrin), เททราเมธริน (tetramethrin) และไบโอแอลเลเธอริน (bioallethrin) เป็นต้น (วงษ์ศิริ, 2526) และใน ค.ศ. 1967 Elliott และคณะ ได้บรรยายเกี่ยวกับไบโอเรสเมธรินเป็นครั้งแรกว่า ยาฆ่าแมลงชนิดนี้มีความคงทนมากกว่าไพรีทรินชนิดอื่น ๆ แต่จะสลายตัวค่อนข้างเร็วเมื่อถูกกับอากาศและแสงแดด ความเป็นพิษเฉียบพลันทางปากและทางผิวหนังที่มีต่อหนู มีค่า LD_{50} 7,070 - 8,000 mg/Kg และมากกว่า 10,000 mg/Kg เรียงตามลำดับ

ใน ค.ศ. 1973 Elliott ได้สังเคราะห์ยาฟิโนทริน (phenothrin) และเพอมีทรินที่สามารถคงทนต่อแสงแดดไม่สลายตัวง่าย สามารถใช้ป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชได้เป็นอย่างดี ความเป็นพิษเฉียบพลันทางปากของเพอมีทรินที่มีต่อหนูมีค่า LD_{50} มากกว่า 4,000 mg/Kg

ใน ค.ศ. 1962 Carson ได้เขียนหนังสือเรื่อง "Silent Spring" บรรยายเกี่ยวกับอันตรายจากพิษของยาฆ่าแมลงที่สะสมในสิ่งแวดล้อม และได้กระตุ้นให้นักวิทยาศาสตร์คำนึงถึงพิษของยาฆ่าแมลง หนังสือนี้เห็นว่ามิพบาทสำคัญให้นักวิทยาศาสตร์พยายามคิดค้นหายาฆ่าแมลงชนิดใหม่ที่มีอันตรายน้อยต่อสิ่งแวดล้อม (อ้างตาม สัมบัติศิริ, 2525) ต่อมาใน ค.ศ. 1967 นักวิทยาศาสตร์ชาวอเมริกันก็สามารถสังเคราะห์สารเคมีประเภทลูวีโนลฮอโมน (Juvenile hormone) และฟีโรโมน (Pheromone) เพื่อใช้ในการป้องกันกำจัดแมลง (วงษ์ศิริ, 2526)

การศึกษาความเป็นพิษของยาฆ่าแมลง

Hooper (1966) ได้ศึกษาความไวของยุง Culex pipiens fatigans ต่อยาฆ่าแมลงมาลาโรออนจากแหล่งต่าง ๆ ของ Queensland พบว่าค่า LD_{50} ของยุงตัวเต็มวัยจากสถาบันวิจัยทางการแพทย์แห่ง Queensland, Salisbury และ Kedron เท่ากับ 1.63, 1.8 และ 1.0% เรียงตามลำดับ

Michael และคณะ (1966) ได้ศึกษาความเป็นพิษของยาฆ่าแมลงชนิดต่าง ๆ 13 ชนิด เทียบกับมาลาโรออนต่อยุงลายตัวเต็มวัย Aedes taeniorhynchus (Wiedemann)

พบว่ายาฆ่าแมลง 5 ชนิด ได้แก่ Niagara NIA - 10242, (2,3-dihydro-2,2-dimethyl-7-benzofuranyl methyl carbamate), Shell SD-8280 (2-chloro-1-(2,4-dichlorophenyl) vinyl dimethylphosphate), Shell SD-8436 (2-chloro-1-(2,4-dibromophenyl) vinyl dimethylphosphate), Geigy GS-13005 (0,0-dimethylphosphorodithioate S-ester with 4-(mercaptomethyl)-2-methoxy- Δ^2 -1,3,4 thiadiazolin-5-one) และ Shell SD-8211 (2-chloro-1-(2,5-dichlorophenyl) vinyl dimethyl phosphate) มีความเป็นพิษสูงกว่ามาลาโรอน 3.7, 3.2, 2.1, 1.5 และ 1.3 เท่า เรียงตามลำดับ สำหรับ Bayer 42696 (3-(dimethylamino)-p-tolyl methylcarbamate) มีความเป็นพิษใกล้เคียงกับมาลาโรอน ส่วนอีก 7 ชนิด ที่เหลือ ได้แก่ Geigy GS-12968 (0,0-dimethylphosphorodithioate S-ester with 2-ethoxy-4-(mercaptomethyl)- Δ^2 -1,3,4-thiadiazolin-5-one), Shell SD-8530 (3,4,5-trimethylphenyl methylcarbamate), Monsanto CP-40296 (0,-4-chlorobutyl O-(alpha), alpha, alpha-trifluoro-4-nitro-m-tolyl) methylphosphonothioate), Shell SD-8447 (2-chloro-1-(2,4,5 trichlorophenyl) vinyl dimethyl phosphate, Stauffer N-2404 (O-(2-chloro-4-nitrophenyl) O-isopropyl ethyl phosphonothioate), Stauffer R-5723-a' (O-ethyl-O-methyl phosphorodithioate S-ester with N-(mercaptomethyl) phthalimide) และ Bayer 44632 (O-ethyl -O-/2 - (ethylthio)-6-methyl-4-pyrimidinyl/ethylphosphonothioate) มีความเป็นพิษต่ำกว่ามาลาโรอน

Pennington (1966) ได้ศึกษาความเป็นพิษของยาฆ่าแมลงเพนิโตรโรอน, เชนโรอน และมาลาโรอน ต่อยุงบ้าน Culex tritaeniorhynchus (Giles) และ C. quinquefasciatus (Say) พบว่าเพนิโตรโรอนทำให้ยุง C. tritaeniorhynchus ตายในอัตราสูงกว่าเพนโรอน แต่ในยุง C. quinquefasciatus อัตราการตายไม่แตกต่างกัน ส่วนยาฆ่าแมลงมาลาโรอนมีประสิทธิภาพต่ำต่อ C. tritaeniorhynchus แต่มีประสิทธิภาพสูงมากต่อ C. quinquefasciatus

Yasuno และ Kerdpibule (1967 a, อ้างตาม ราชทูทอง, 2520) ได้ศึกษา

หาความต้านทานของยุงบ้าน 6 ชนิด ในเมืองไทยที่มีต่อ DDVP, มาลาโรอน, เฟนิโรอน, เฟนิโตรโรอน, เฟนคอร์ฟอส และไดอะซินอน พบว่ายุงยังมีความต้านทานต่อยาฆ่าแมลงทั้ง 5 ชนิด นี้อย่างมาก และเมื่อผ่าลูกน้ำยุงที่มีความต้านทานต่อดีลทรินมาทดลองกับยาฆ่าแมลงเหล่านี้ พบว่ามีความต้านทานน้อยมาก

Yasuno และคณะ (1967 b, อ้างตาม ราชทูทอง, 2520) รายงานว่า

ตัวเต็มวัยของยุงเสือ, *Mansonia* spp. ในเมืองไทยยังมีความต้านทานต่อมาลาโรอน ดีดีที และดีลทรินอยู่น้อย และลูกน้ำยุงเสือกับลูกน้ำยุงบ้านก็มีความต้านทานต่อพิษของมาลาโรอนและดีดีทีอยู่น้อยเช่นกัน

Moussa และ Nawarat (1969) ได้ศึกษาความไวของลูกน้ำและตัวเต็มวัยของยุงก้นปล่อง *An. minimus* ต่อดีดีที พบว่าทั้งลูกน้ำและตัวเต็มวัยยังมีความไวต่อดีดีทีอยู่

Wright และคณะ (1969) ได้พิสูจน์ให้เห็นว่าโปรพอกเซอร์ (Propoxur) เป็นยาฆ่าแมลงทดแทนที่มีประสิทธิภาพ โดยเมื่อใช้ในอัตรา 2 g/m^2 สามารถควบคุมยุงก้นปล่องได้นานถึง 12 สัปดาห์ หลังจากพ่นยาและยังพบว่าโปรพอกเซอร์มีฤทธิ์กำจัดยุงที่อยู่ห่างจากพื้นผิวที่พ่นยาไว้อีกด้วย (airborne phase)

Mitchell และ Chen (1972) ได้ทดลองศึกษาความไวของลูกน้ำยุงบ้าน 4 ชนิด พบว่าค่า LD_{50} ของเฟนิโตรโรอนต่อ *Culex annulus*, *C. tritaeniorhynchus*, *summorosus*, *C. fuscocephalus* และ *C. pipiens fatigans* มีค่า 0.0089 - 0.014 ppm, 0.0051 - 0.011 ppm, 0.047 - 0.051 ppm และ 0.0035 - 0.0075 ppm เรียงตามลำดับ ส่วนยุง *C. fuscocephalus* มีความต้านทานปานกลางต่อยาฆ่าแมลงมาลาโรอน (LC_{50} 0.10 ppm) จากผลการศึกษาลึกลับว่า เฟนิโตรโรอนมีประสิทธิภาพสูงมากและโปรพอกเซอร์ให้ผลดีในการควบคุมยุง *Culex* spp. ทั้ง 4 ชนิด ดังกล่าว

Darwareh และ Mulla (1974) ได้ศึกษาความเป็นพิษของยาฆ่าแมลงบางชนิดในกลุ่มไพริทรอยด์สังเคราะห์ และออร์กาโนฟอสเฟตพบว่า ไบโอะเรสมิทริน (bioresmethrin) ความเข้มข้น 0.01 ppm สามารถทำให้ลูกน้ำระยะที่ 4 ของยุงลาย *Aedes aegypti* Linnaeus, ยุงก้นปล่อง *An. albimanus* Wiedemann และยุงบ้าน *C. P. quinquefas-*

ciatus Say ตายได้อย่างสมบูรณ์ภายใน 1 ชั่วโมง หลังจากได้รับยา : ส่วนยาฆ่าแมลงใน กลุ่มออร์กาโนฟอสเฟตความเข้มข้น 0.05 ppm หรือต่ำกว่ามีพิษสูงต่อลูกน้ำยุงระยะที่ 4 ทั้ง 3 ชนิด (species) ที่กล่าวมา นอกจากนี้ยังพบว่าไบโอเรสมีทรินมีประสิทธิภาพสูงต่อลูกน้ำ ระยะที่ 4 และลูกน้ำยุง C.P. quinquefasciatus มีความไวต่อยาดังกล่าวสูงกว่าลูกน้ำ ยุงลาย Ae. albimanus Ciatus

Hobbs และ Mason (1974) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของโปรพอกเซอร์ที่ใช้พ่นใน บ้านเรือนทุก ๆ 5 สัปดาห์ในพื้นที่ที่มีการแพร่โรคมมาลาเรียสูง พบว่าไม่สามารถป้องกันการ แพร่เชื้อมาลาเรียได้ เนื่องจากการต้านทานต่อโปรพอกเซอร์ของยุงก้นปล่อง An. albimanus ซึ่งเป็นพาหะนำมาลาเรีย แต่จากผลการศึกษาในห้องปฏิบัติการพบว่ายุงชนิดนี้ยังมีความไวต่อ โปรพอกเซอร์ 0.1% อยู่

Manouchehri และคณะ (1974) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของยาฆ่าแมลงกลุ่มไพรี- ทรอยด์ต่อยุงลาย Ae. taeniorhynchus เปรียบเทียบกับมาลาโรออนมาตรฐานพบว่า ความ เป็นพิษของไพรีทรอยด์สูงกว่ามาลาโรออนถึง 6 - 10 เท่า ผลการทดลองนี้สอดคล้องกับการ ทดลองของ Mount และ Pierce (1943, 1974) ซึ่งพบว่ายาฆ่าแมลงไพรีทรอยด์มีความ เป็นพิษต่อยุงชนิดนี้สูงกว่ามาลาโรออนถึง 8 - 14 เท่า

Rathburn และ Boike (1975) พบว่ามาลาโรออนและสารผสมระหว่างมาลา- โรออนกับนาเลด (naled) สามารถกำจัดยุงลายตัวเต็มวัย Ae. taeniorhynchus ได้ดี กว่ายุงบ้าน C. ingripalpus

Rongsriyam และ Busvine (1975) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของมาลาโรออนต่อ ยุงลายพันธุ์ที่ยังมีความไวต่อพิษของยานี้อยู่ พบว่าค่า LC_{50} (ppm) ในยุง C.p. fatigans, Ae. aegypti, An. gambiae, An. quadrimaculatus และ An. stephensi เท่ากับ 0.080, 0.14, 0.060, 0.075 และ 0.006 เรียงตามลำดับ ระดับความต้านทานต่อ มาลาโรออนของยุงลายพันธุ์ที่สร้าง ความต้านทานชนิดดังกล่าวเท่ากับ 1.1, 2.4, 6.3 1.3 และ 5.3 เรียงตามลำดับ

Wilson และคณะ (1975) ได้ศึกษา Vapor toxicity ของยาฆ่าแมลง 321 ชนิด ต่อยุงก้นปล่อง An. quadrimaculatus 2 สายพันธุ์ โดยสายพันธุ์หนึ่งต้านต่อ ดีดีที และ

อีกสายพันธุ์หนึ่งยังมีความไวต่อดีดีทีอยู่ พบว่าโปรพอกเซอร์มาตรฐานในอัตรา 1 g/m² สามารถทำให้ยุงล้ม (knockdown) ได้ 10% และหลังจากยังได้รับยา 15 นาที อัตราการตายมีมากถึง 100%

Prasittisuk และ Busvine (1977) ได้ศึกษาขุยสายพันธุ์ที่ต้านต่อดีดีที และต้านต่อไพริทรอยด์ (cross resistance) พบว่าระดับความต้านทานต่อ ดีดีที ของขุยสาย Ae. aegypti, ขุยกันปล่อง An. gambiae และ An. quadrimaculatus อยู่ระหว่าง 2 ถึง 73 เท่า เมื่อเทียบกับสายพันธุ์ที่ยังมีความไวต่อดีดีที แต่ขุยสายพันธุ์ดังกล่าวจะมีความต้านทานต่อเพอมีทรินต่ำซึ่งอยู่ระหว่าง 1.4 ถึง 3.4 เท่า ยกเว้นสายพันธุ์จากอุทยานามีระดับความต้านทานต่อเพอมีทรินสูงถึง 30 เท่า เมื่อเทียบกับสายพันธุ์ที่ยังมีความไวต่อเพอมีทรินอยู่

Joshi และคณะ (1977, อ้างตาม Bang และคณะ, 1981) ทำการทดสอบความเป็นพิษของยาฆ่าแมลงมาลาโรอนและเพนิโตรโรอนต่อขุยกันปล่อง An. aconitus พบว่าเพนิโตรโรอนน่าจะใช้เป็นยาฆ่าแมลงทดแทนได้ดีเพราะสามารถลดอัตราการเข้ากัดของขุยดังกล่าวได้นานถึง 3 เดือน เมื่อใช้ในอัตรา 2g/m²

Hi (1979, อ้างตาม Yang, 1983) ได้ศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของขุยโรอน (เพนิโตรโรอน), ดีดีที และมาลาโรอนในการควบคุมขุยกันปล่อง An. b. balabacensis พบว่า ไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของขุยพวกที่กัดนอกบ้านหลังพ่นยาแล้ว แต่สามารถลดอัตราการกัดคนและการเกาะพักในบ้านได้อย่างมาก สำหรับในบ้านที่พ่นขุยโรอนและมาลาโรอน ส่วนบ้านที่พ่นดีดีทีสามารถลดอัตราการเข้ากัดคนของขุยดังกล่าวได้อย่างมาก

Supratman และคณะ (1979, อ้างตาม Bang และคณะ, 1981) ได้ทดสอบเพนิโตรโรอนในช่อดักด้วยอัตรา 1 g/m² พบว่าเพนิโตรโรอนมีประสิทธิภาพในการควบคุมขุยกันปล่อง An. aconitus ได้นานถึง 10 - 11 สัปดาห์

Hi (1980, อ้างตาม Yang, 1983) ได้ทดสอบความไวของขุยกันปล่อง An. b. balabacensis ในช่อดัก มาเลเซีย ต่อยาเพนิโตรโรอน พบว่าการใช้ยาในอัตรา 144 - 420 มิลลิลิตร/แอกตาร์ ทุก ๆ 31 - 50 วัน ให้ผลควบคุมขุยได้นาน 2-3 สัปดาห์ในพื้นที่ 12 แอกตาร์ซึ่งมีบ้านอยู่หนาแน่นถึง 65 หลังคาเรือน

Ismail และ Phinichpongse (1980) ได้รายงานว่ายุงก้นปล่อง An.minimus มีความไวต่อดีดีที ลดลง แต่ยุงชนิดนี้ยังมีความไวต่อมาลาโรออน 5% ส่วนยุงก้นปล่อง An.balabacensis (An.dirus) ยังมีความไวต่อดีดีที 4% อยู่

Priester และ Georghiou (1980) รายงานว่าลูกน้ำยุงบ้าน C.quinquefasciatus say ล่ายพันธุ์นี้ยังมีความไวต่อเพอมีทริน จะสลบภายใน 10 - 20 นาที เมื่อได้รับยาความเข้มข้น 10 ppm ภายใน 24 ชั่วโมง นอกจากนี้เขาพบว่าอัตราการซึมผ่านของยาเข้าสู่ลูกน้ำล่ายพันธุ์ที่สร้างความต้านทานต่อเพอมีทรินจะเร็วกว่าล่ายพันธุ์ที่ยังมีความไวต่อเพอมีทริน ซึ่งอาจเนื่องจากลูกน้ำยุงล่ายพันธุ์ที่มีความต้านทานมีการเคลื่อนไหวตลอดเวลาในขณะที่ได้รับยา

Seng (1980) รายงานว่าการใช้มาลาโรออนความเข้มข้น 2% โดยการพ่นหมอกควัน (thermal fog) ในที่จำกัดเพื่อควบคุมยุง Mansonia ในระยะเวลาสั้น ๆ สามารถลดความหนาแน่นของยุงชนิดนี้ลงได้

Ungureanu และ Gheorghiou (1980) ได้รายงานว่ายุงก้นปล่อง An.muculipennis ต่อยาฆ่าแมลงดีดีทีต่ำกว่ามาลาโรออน เมื่อใช้ในอัตรา 1 g/m² เท่ากัน แต่เมื่อใช้ดีดีทีร่วมกับมาลาโรออนในอัตรา 0.5 g/m² ในปริมาณเท่า ๆ กัน พบว่ายุงก้นปล่องตายของยุงดังกล่าวสูงกว่าการใช้ดีดีทีเพียงอย่างเดียว ทั้งนี้อาจเนื่องจากมีประสิทธิภาพของมาลาโรออนที่ผสมอยู่ด้วย จากการศึกษาการหลีกเลี่ยงการเข้าเกาะผิววัตถุที่พ่นยาฆ่าแมลงทั้งสองชนิดพบว่า ยุงชนิดนี้จะหลีกเลี่ยงจากผิววัตถุที่พ่นมาลาโรออนต่อประมาณ 2 เท่าของกลุ่มควบคุม ในขณะที่หลีกเลี่ยงจากผิววัตถุที่พ่นดีดีทีสูงถึง 8.7 - 14 เท่า ของกลุ่มควบคุม

Uribe และคณะ (1980) ได้ทดลองใช้มาลาโรออนกำจัดยุงลาย Ae.aegypti โดยการพ่นแบบ ULV ทุก ๆ 6 วัน การพ่นรอบแรกในอัตรา 288 มิลลิลิตรต่อแอกตาร์ ผลปรากฏว่า 1 วัน หลังการพ่นสามารถลดอัตราที่ยุง เกาะพักในบ้านและเข้ากัดคนได้ 58% และ 75% เรียงตามลำดับ การพ่นรอบที่ 2 ในอัตรา 682 มิลลิลิตรต่อแอกตาร์ให้ผลดีกว่า คือ หลังการพ่น 1 วัน สามารถลดอัตราการเกาะพักในบ้านและเข้ากัดคนได้ถึง 89% และ 94% เรียงตามลำดับ

Vanicha (1982) ได้ศึกษาความไวของมุงกันปล่อง An.minimus ตัวเต็มวัย ต่อยาฆ่าแมลงเพนิโตรโรอนและมาลาโรอน พบว่ามาลาโรอนมีความเป็นพิษสูงกว่า เพนิโตรโรอนประมาณ 6 เท่า นอกจากนี้ยังพบว่าความไวของลูกน้ำ An.minimus จากแพร่ สระบุรี และชลบุรี ต่อยาฆ่าแมลงมาลาโรอน มีค่า LC_{50} เท่ากับ 0.041, 0.036 และ 0.038 ppm เรียงตามลำดับ ค่า LC_{50} ของเพนิโตรโรอนในมุง An.minimus จากแพร่ สระบุรีและชลบุรี เท่ากับ 0.0029, 0.0041 และ 0.0048 ppm เรียงตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าไบโอเรสมีทริน มีความเป็นพิษต่อมุง An.minimus สูงกว่าโปรพอกเซอร์ โดยค่า LC_{50} ของโปรพอกเซอร์ในมุง An.minimus จากแหล่งทั้งสามเรียงตามลำดับเท่ากับ 0.34, 0.28 และ 0.21 ppm ค่า LC_{50} ของไบโอเรสมีทรินในมุง An.minimus จากแหล่งทั้งสามเท่ากับ 0.0105, 0.0078 และ 0.0075 ppm เรียงตามลำดับ

Duran และ Stevenson (1983) ได้ศึกษาความต้านทานต่อยาฆ่าแมลงของมุงบ้านตัวเต็มวัย C.quinquefasciatus พบว่า เมื่อใช้มาลาโรอนความเข้มข้น 5% สามารถกำจัดมุงได้ถึง 90% ภายใน 1 ชั่วโมง และกำจัดมุงชนิดนี้ได้ 100% เมื่อให้มุงได้รับยานาน 24 ชั่วโมง ในขณะที่ดีลตรินความเข้มข้น 0.05, 0.1, 0.2, 0.4, 0.8 และ 4.0% ไม่สามารถกำจัดมุงชนิดนี้ได้เลย เมื่อให้มุงได้รับยาในระยะเวลา 1 ชั่วโมงเท่ากัน ซึ่งให้ผลใกล้เคียงกับดีลตรินความเข้มข้น 2.0 และ 4.0% ที่กำจัดมุงได้ 0 และ 2% เรียงตามลำดับ เมื่อให้มุงได้รับยา 1 ชั่วโมง แต่ถ้าใช้ดีลตรินความเข้มข้น 0.25, 0.5, 1.0, 2.0 และ 4.0% สามารถกำจัดมุงได้ 0, 0, 0, 8.3 และ 73.0% เรียงตามลำดับ เมื่อให้มุงได้รับยานาน 24 ชั่วโมง แสดงว่ามุงชนิดนี้มีความต้านทานสูงมากต่อ 4% ดีลตริน และ 4% ดีลตริน แต่ยังคงมีความไวต่อ 5% มาลาโรอน

Fleming และคณะ (1983) ได้ทดลองใช้เบนติโอคาร์บความเข้มข้น 80% พบในบ้านด้วยอัตรา 0.4 g/m^2 สามารถควบคุมมุงกันปล่องที่ต้านทานต่อดีลตริน An.aconitus ได้นานอย่างน้อย 8 สัปดาห์